

Metsäluonnon monimuotoisuuden turvaaminen

Päättäjien metsäakatemia
Alajärvi 11.9.2024

Mikko Syri
MTK-metsänomistajat

Metsätaloutta haastetaan

Ilmastonmuutos

Metsäkeskustelu

Luontokato

Suomen
biodiversiteettistrategia
ja toimintaohjelma

EU:n
ennallistamisasetus

EU:n biodiversiteetti-
strategia, Suomen
sitoumukset, vanhat ja
luonnontilaiset metsät

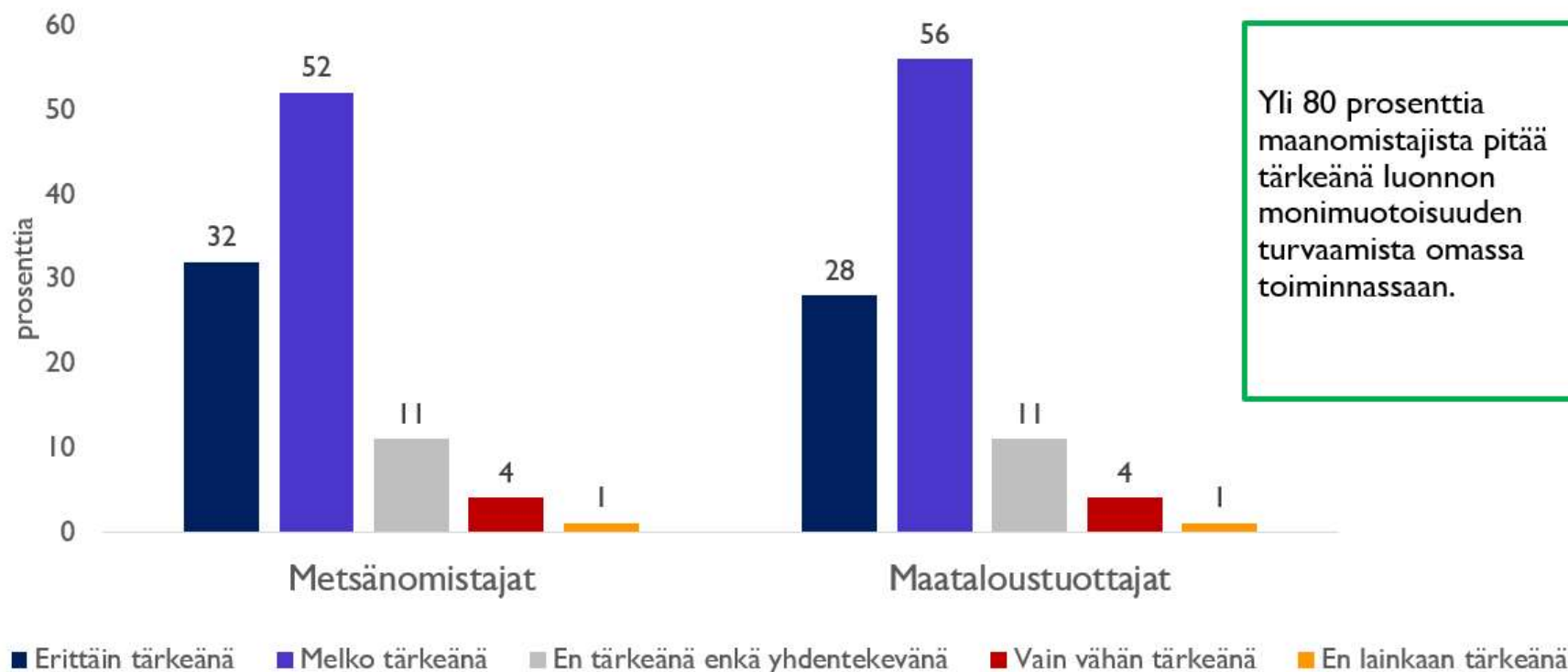
Luontopaneelin
raportit ym.

Metsäkato

Jatkuva kasvatus

Vesipuitedirektiivi

MITEN TÄRKEÄNÄ PIDÄT LUONNON MONIMUOTOISUUDEN TURVAAMISTA OMASSA TOIMINNASSASI?

Yli 80 prosenttia maanomistajista pitää tärkeänä luonnon monimuotoisuuden turvaamista omassa toiminnassaan.

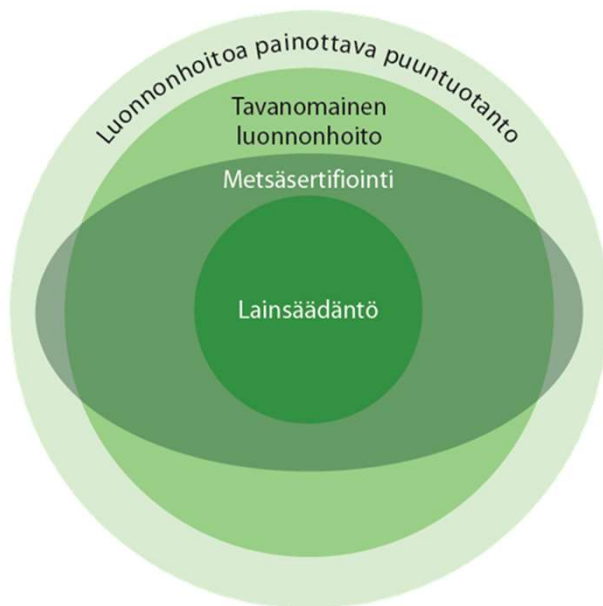
- Yli puolta metsänomistajista kannustaisivat:
- Omat arvot ja tavoitteet
 - Tieto ja neuvonta
 - Korvaus ja tuki
 - Valtio
 - Metsäyrietykset

Pakottavat tai rajoittavat keinot eivät kannusta valtaosaa metsänomistajista luonnon monimuotoisuuden turvaamiseen

Metsäluonnon monimuotoisuus turvataan suojelun ja luonnonhoidon yhteistyöllä

Arkiluonnonhoito

- Monimuotoisuus huomioon aina kaikissa metsänhoidon toimenpiteissä

Kohdennettu luonnonhoito

- Esim. ojitetun korven ennallistaminen

Suojelu

- Puustoiset kohteet METSO-ohjelmaan ja muut Helmi-ohjelmaan
- Maanomistajien vapaaehtoisuus
- *Monimuotoisuuden turvaamisessa tehokkainta*

Talousmetsien luonnonhoito

- *Säästetään ja lisätään metsän luonnollisia rakennepiirteitä metsänhoidon yhteydessä*
 - Säästetään **lahopuustoa**
 - Jätetään eläviä järeitä **säästöpuita**
 - Suositaan **lehtisekapuustoja**
 - Uhanalaisten **lajien** elinympäristöt turvataan
 - Arvokkaat **elinympäristöt** säästetään
 - **Suojakaistat** vesistöjen ja muiden herkkien kohteiden ympärille
- → *Monimuotoisuus ja vesien tila paranee*

9/9/2024

Lahopuu monimuotoisuuden ytimessä

- Jopa 5000 lajia riippuvaisia
- Oma lajisto eri puulajeilla, lahoasteilla, pysty- ja maalahopuulla
- Olennaista metsän ravinnetaloudelle
- Lahopuun väheneminen merkittävimpiä lajien uhanalaistumisen syitä
- Kaarnakuoriaisriski vain lahopuilla
- *Säästä erityisesti järeä (lehti)lahopuu*

9/9/2024

Lehtipuun merkitys

Hyvä metsän- ja luonnonhoito on myös ilmastoviisasta

- Nopeat uudistamistoimet hakkuiden jälkeen
- Oikea puulaji oikealle kasvupaikalle
- Aktiivinen taimikonhoito
- Harvennushakkuiden toteuttaminen ja päätehakkuiden ajoittaminen
- Sekametsäisyyden (erityisesti lehtipuut) suosiminen ja muu tuhoriskien minimoiminen
- Jatkuva kasvatus sopivilla kohteilla (turvemaat)
- Lannoittaminen
- *Erityisesti taimikoiden ja nuorten metsien hoito aina ajallaan!*

Luonnonhoitoa aina ja kaikkialla

ARJEN PIENILLÄ TEOLLÄ MONIMUOTOISEMPAA METSÄLUONTOA MEILLE KAIKILLE

Suojelu – METSO-ohjelma

- Maanomistajille vapaaehtoista luonnonsuojelua
- Puustoiset kohteet
- Pysyvää tai määräaikaista suojelua ja luonnonhoitohankkeita
- Suojelusta korvaus
- Välitavoitteet 2025 lähes valmiina

- *Laajasti hyväksytty*

Helmi-elinympäristöohjelma

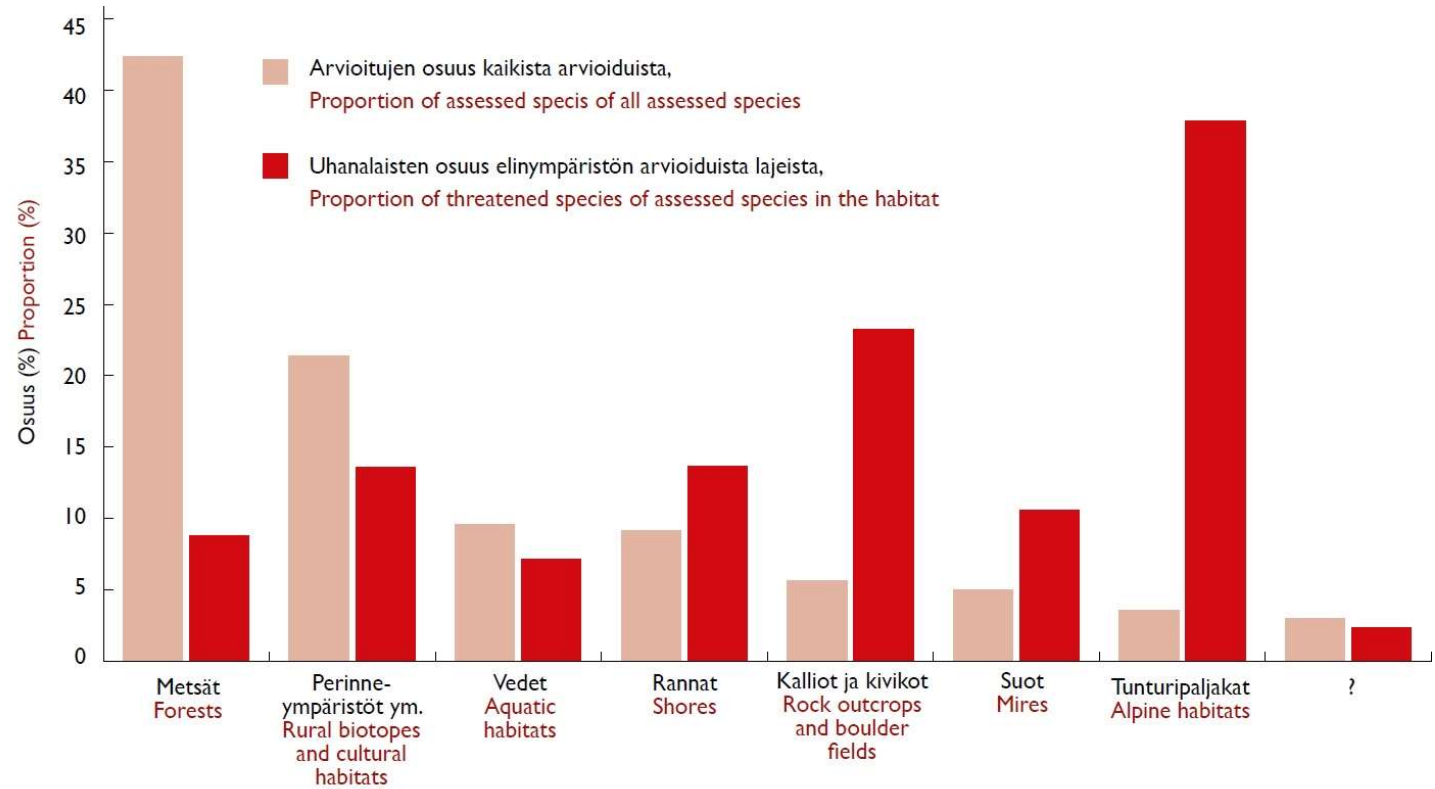

- METSON keinot muihinkin elinympäristöihin
- Luonnonhoito ja ennallistaminen voimakkaasti suojelun rinnalle
- Elinympäristöt
 - Soiden suojelu ja ennallistaminen
 - Kosteikot
 - Perinnebiotoopit
 - Metsäiset elinympäristöt
 - Vesi- ja rantaluonto

Onko mitään saavutettu?

- Metsälajeista 9 % uhanalaisia. *Ennallaan koko 2000-luvun.*
- Keskimäärin elinympäristöjen lajeista 12 % uhanalaisia. *Heikkenee.*

Kuva 12. Arvioitujen ja uhanalaisten lajien jakautuminen ensisijaisen elinympäristön mukaisesti.

Figure 12. Distribution of assessed and threatened species by primary habitat.

Tiekartalla otetaan seuraava askel

Mikä tiekartta?

- Vahva yhteiskunnallinen puheenvuoro ja edunvalvonnan väline, joka tarjoaa tietoon perustuvan, käytännössä toteutettavan ratkaisumallin. Tiekartta on pohja myös järjestöjen kannanotoille, sitoumuksille ja oman toiminnan kehittämiselle.

Miksi tiekartta?

- Luonnon monimuotoisuuden köyhtyminen on noussut ilmastonmuutoksen ohella keskiöön. Maa- ja metsätaloudella on merkittävä rooli, ja otamme vastuamme vakavasti. Haluamme olla aloitteellisia ja osallistuvia.

SLC

TURVAAMME JA EDISTÄMME LUONNON MONIMUOTOISUUTTA

- › hyvillä viljely- ja metsänhoitokäytännöillä
- › kohdennetulla luonnonhoidolla ja ennallistamisella
- › maanomistajalähtöisellä vapaaehtoisella suojelulla

Tutkimusperusteisia ehdotuksia keskitavoitetasoiksi

Toimenpide	Taso	Keskeisiä biologisia perusteluja
Luontokohteiden perustaminen	Useita hehtaareja*	Luontotyyppien luonnolliset rajat; reunavaikutus; rakennepiirteiden määrä ja populaatiokoot
Elävien puiden pysyvä säästäminen	Yli 30 m ³ /ha**	Varjostus ja suojaus; epifyyttijäkälien kasvualusta; lahoppuujatkumo
Suojavyöhykkeet (pienvedet ym.)	Yli 25 m	Pienilmasto ja varjostus; kohteen ja reunametsän lajisto; veden laatu; luontokohteiden kytkeytyneisyys
Lahopuun säästäminen ja tuottaminen	10-20 m ³ /ha	Lahopuueliöstölle tärkeitä määrä, monipuolisuus ja jatkumo; tekopökkölet erityisesti kovakuoriaisille
Lehtipuiden säästäminen ja suosiminen	10-20 %	Suositaan kaikissa metsänhoitovaiheissa; lajistolle erityisen tärkeitä järeät ja vanhat; kaikki puulajit tärkeitä
Hyvin suurten (>40 cm) ja vanhojen puiden pysyvä säästäminen	5 kpl/ha	Epifyyttien kasvualusta; petolintujen ja kolopesijöiden pesäpuut; lahoppuujatkumo
Kulotuksen ja polttojen lisääminen	Jatkumoalueet 5 %; poltto 0,1 %/vuosi	Kulo- ja lahoppuulajisto; luontaisen sukcession luontotyyppi; lehtipuiden uudistuminen

* Mutta osa luontotyypeistä altaan luontaisesti usein hyvin pieniä

** Laskennallinen, kun pelkästään säästöpuilla ylläpidetään 10 m³/ha lahoppuujatkumoa

Talousmetsien monimuotoisuudelle arvokkaat rakennepiirteet vahvoiksi (1/2)

Tavoitteita:

- maanomistajan tietoisuus ja tavoitteellisuus
- rakennepiirteitä säilytetään ja vahvistetaan ottamalla ne huomioon aiempaa paremmin metsien käsittelyn suunnittelussa ja toteutuksessa sekä niiden laadun mittaamisessa
- ekologista vaikuttavuutta ja kustannustehokkuutta keskittämällä ja kohdentamalla

Toimenpiteitä järjestöissä:

- metsänomistajille suunnattu opintokokonaisuus
- mhy:n toimintamallit ja palvelut

Toimenpiteitä yhteistyössä ja muiden toimijoiden osalta:

- toimijoiden välinen tiedonkulku
- paikkatiedon kehittäminen
- tutkimuksen vahvistaminen

© Markus Nissinen

Talousmetsien monimuotoisuudelle arvokkaat rakennepiirteet vahvoiksi (2/2)

Säästöpuut: lisätään, erityisesti vanhoja ja järeitä lehtisäästöpuita

Lahopuu: kohti 10 m³/ha talousmetsissä keskimäärin

Sekapuustoisuus, erit. lehtipuusekoitus: kohti 10 % osuutta talousmetsissä keskimäärin

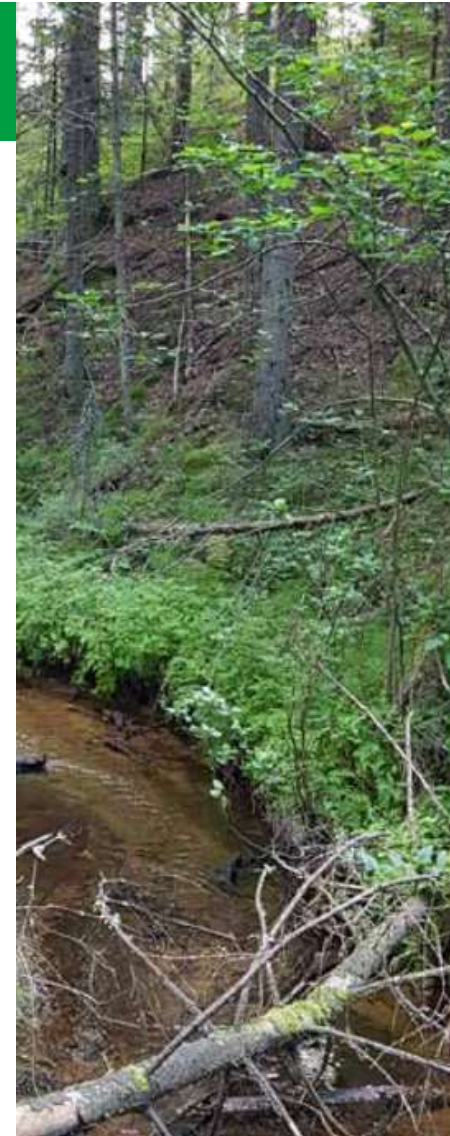
Vesistöjen ja pienvesien suojavyöhykkeet: harkitut vaihtelevan levyiset suojavyöhykkeet

Palanut puu ja palojatkumot: lisätään suunnitelmallista tulen käyttöä, edistetään palojatkumoiden syntyä

Tiheiköt ja puuston kerroksellisuus: erityisesti taimikonhoidossa ja harvennuksissa vältetään turhaa raivausta

Metsänkasvatustavat: hyödynnetään kaikkia metsänkasvatustapoja metsänomistajan tavoitteiden ja kohteen mukaisesti

Suometsät: kokonaisvaltainen suunnittelu ja maanomistajien yhteistyön lisääminen

LUONNON
MONI
MUOTOI
SUUDEN
TIEKARTTA

www.mtk.fi/luonnon-monimuotoisuus

slc.fi/bdfardplan

